

Bruxelles, 14.12.2020.
COM(2020) 799 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

Izvješće o izvoznim dozvolama u 2019. u skladu s Uredbom o trgovini određenom robom koja bi se mogla koristiti za izvršenje smrtne kazne, mučenje ili drugo okrutno, nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje

1. Uvod

Cilj je Uredbe (EU) 2019/125 o trgovini određenom robom koja bi se mogla koristiti za izvršenje smrtno kazne, mučenje ili drugo okrutno, nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje (¹) („Uredba”) spriječiti s jedne strane smrtnu kaznu, a s druge mučenje ili drugo okrutno, nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje u zemljama izvan Unije. Roba se u Uredbi razlikuje prema tome:

- predstavlja li sama po sebi zlouporabu te se njome uopće ne smije trgovati (Prilog II.), ili
- može li imati zakonitu upotrebu, na primjer oprema za tijela kaznenog progona (Prilog III.) ili roba za terapijske svrhe (Prilog IV.).

Trgovanje takvom robom podliježe određenim ograničenjima.

Člankom 26. stavkom 3. Uredbe određuje se da države članice moraju sastaviti javno godišnje izvješće o radu. U njemu se moraju navesti informacije o broju zaprimljenih zahtjeva, o robi i zemljama obuhvaćenima tim zahtjevima te o odlukama koje su donesene u vezi s tim zahtjevima. Člankom 26. stavkom 4. određuje se da Komisija mora sastaviti godišnje izvješće koje sadržava godišnja izvješća o radu koja objavljuju države članice. To godišnje izvješće mora biti javno dostupno.

U ovom izvješću Komisije navode se informacije o aktivnostima država članica 2019. povezanima s izdavanjem dozvola za izvoz robe (²) koja bi se mogla upotrijebiti za mučenje ili izvršenje smrtno kazne.

Sve države članice izvijestile su o broju izvoznih dozvola izdanih i odbijenih na temelju članka 11. stavka 1. i članka 16. stavka 1. te o predmetnoj robi i zemljama odredišta. U većini slučajeva nadležna tijela u državama članicama izvijestila su i o broju ili količini robe odobrene za izvoz i kategoriji krajnjih korisnika kojima je roba isporučena.

Dozvole na temelju Uredbe (EU) 2019/125

Člankom 11. stavkom 1. i člankom 16. stavkom 1. Uredbe (EU) 2019/125 zahtijeva se dozvola za izvoz (³) robe navedene u Prilogu III. (članak 11. stavak 1.) i Prilogu IV. (članak 16. stavak 1.).

U Prilogu III. navodi se određena roba koja bi se mogla upotrijebiti za mučenje ili drugo okrutno, nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje. Roba iz Priloga III. obuhvaćena je sljedećim oznakama: roba

1 SL L 30, 31.1.2019., str. 1.

2 U izvješću se ne navode informacije o načinu na koji izvoznici upotrebljavaju opću izvoznu dozvolu Unije za izvoz robe navedene u Prilogu IV. (Prilog V. Uredbi (EU) 2019/125).

3 U članku 2. točki (d) Uredbe (EU) 2019/125 pojam „izvoz” definiran je kao „svaki izlazak robe iz carinskoga područja Unije, uključujući izlazak robe za koju se zahtijeva carinska deklaracija te izlazak robe koja je bila uskladištena u slobodnoj zoni u smislu Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća”.

namijenjena obuzdavanju ljudi, oružje i uređaji namijenjeni kontroli nemira ili samozaštiti te oružje i oprema za raspršivanje tvari za onesposobljavanje ili nadražujućih tvari za kontrolu nemira ili samozaštitu i određenih s njima povezanih tvari.

U Prilogu IV. navode se određene kemikalije koje bi se mogle upotrijebiti u smrtonosnim injekcijama.

Osim ako se za izvoz robe navedene u Prilogu IV. upotrebljava opća izvozna dozvola Unije utvrđena u Prilogu V., izvoznju dozvolu potrebno je zatražiti od nadležnih tijela predmetne države članice navedenih u Prilogu I. Uredbi.

Izvoz u odredišta navedena u općoj izvoznoj dozvoli Unije obično se može ostvarivati bez dobivanja pojedinačne ili globalne dozvole koju izdaje država članica. Prema dosadašnjem pristupu treća zemlja uključivala se u Prilog V. ako je ratificirala relevantni međunarodni sporazum u kojem je utvrđena obveza ukidanja smrtne kazne za sva kaznena djela. Kad je riječ o zemljama izvan Vijeća Europe, one su morale ratificirati Drugi fakultativni protokol uz Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (ICCPR) bez izjavljivanja rezerve.

Međutim, ako postoji opravdana sumnja u sposobnost izvoznika da postupi u skladu s uvjetima te dozvole ili zakonodavstvom o kontrolama izvoza, nadležno tijelo može mu zabraniti upotrebu opće izvozne dozvole Unije.

U članku 20. stavku 2. Uredbe (EU) 2019/125 navodi se da izvozna dozvola koju izdaje država članica može biti pojedinačna (izvozna dozvola jednom krajnjem korisniku ili primatelju u trećoj zemlji) ili globalna (izvozna dozvola jednom ili više određenih krajnjih korisnika ili distributera u jednoj ili više određenih trećih zemalja) ⁽⁴⁾.

Člancima 3., 4. i 5. Uredbe zabranjuju se izvoz, uvoz i provoz robe navedene u Prilogu II. Nadležna tijela mogu odobriti odstupanje od te zabrane, ali samo ako se dokaže da će se predmetna roba upotrebljavati isključivo u svrhu javnog izlaganja u muzeju (u trećoj zemlji ili, u skladu s člankom 4., u državi članici) s obzirom na njezin povijesni značaj.

2. Izdane i odbijene dozvole

Ukupan broj prijavljenih dozvola za 2019. iznosio je 285, pri čemu je o njihovu izdavanju obavijestilo 11 država članica. Preostale države članice obavijestile su Komisiju da nisu zaprimile nikakve zahtjeve za dozvole u skladu s Uredbom.

⁴ U članku 2. točki (p) u potpunosti je definirana „pojedinačna dozvola”. U članku 2. točki (q) u potpunosti je definirana „globalna dozvola”.

Budući da definicije pojmova pojedinačne dozvole i globalne dozvole iz članka 2. Uredbe ne uključuju kvantitativnu sastavnicu, navedeni broj izdanih dozvola nije jasan pokazatelj broja ili količine robe na koju se te dozvole odnose. Osim toga, u informacijama koje države članice dostave Komisiji obično se ne razlikuju pojedinačne i globalne dozvole.

Uredbom se od nadležnih tijela zahtijeva da provjere postoje li u izveznoj dozvoli naznake da bi se roba, ako se izveze, mogla upotrebljavati za mučenje ili drugo okrutno, nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje (Prilog III.) ili za smrtnu kaznu (Prilog IV.). Zato se u članku 20. stavku 8. Uredbe navodi da bi nadležno tijelo trebalo „dobiti potpune informacije posebno o krajnjem korisniku, zemlji odredišta i krajnjoj namjeni robe”.

Prijavljeno je da je 2019. odbijeno šest zahtjeva⁽⁵⁾ za izvoznu dozvolu. Slučajevi odbijanja zahtjeva prijavljeni 2019. odnose se na određene namjeravane transakcije s kupcima u Bosni i Hercegovini, Kini, Indiji, Izraelu, Nigeriji i Nigeru. Neodobrene transakcije uglavnom su se odnosile na robu navedenu u Prilogu III. pod oznakom 3.1.⁽⁶⁾. Planirani izvoz u Nigeriju odnosio se na robu navedenu u Prilogu III. pod oznakom 3.6.⁽⁷⁾. Planirani izvoz u Indiju odnosio se na robu navedenu u Prilogu IV. (tiopental).

Člancima 3., 4. i 5. Uredbe zabranjuju se izvoz, uvoz i provoz robe navedene u Prilogu II. Uredbom se nadležnim nacionalnim tijelima dopušta da odobre odstupanje od zabrane, ali samo ako se dokaže da će se predmetna roba upotrebljavati isključivo u svrhu javnog izlaganja u muzeju (u trećoj zemlji ili, u skladu s člankom 4., u državi članici) s obzirom na njezin povijesni značaj. Nadležna tijela izvijestila su da 2019. nisu odobrila takva odstupanja.

U *Prilogu 1.* ovom izvješću navode se informacije o broju izvoznih dozvola koje su 2019. izdala nadležna nacionalna tijela prema kategoriji robe (Prilog III. i Prilog IV.). Izvoz u skladu s općom izvoznom dozvolom Unije (Prilog V. Uredbi (EU) 2019/125) nije uključen u informacije o broju izdanih dozvola.

U *Prilogu 2.* navode se informacije o broju odobrenih i odbijenih zahtjeva tijekom razdoblja 2017.–2019.

U *Prilogu 3.* navode se informacije o glavnim prijavljenim odredištima odobrenog izvoza.

U *prilozima 4. i 5.* daje se pregled robe odobrene za izvoz, njezinih odredišta i prijavljenih krajnjih namjena.

3. Krajnji korisnici

5 Broj „odbijenica” 2019. razlikuje se od broja u izvješću o preispitivanju (COM(2020) 343) jer su u njemu u obzir uzeti podaci koji u vrijeme dovršavanja izvješća nisu bili dostupni.

6 Roba navedena u Prilogu III. pod oznakom 3.1.: prijenosno oružje i oprema koji primjenjuju ili raspršuju dozu tvari za onesposobljavanje ili nadražujuće tvari.

7 Roba navedena u Prilogu III. pod oznakom 3.6.: fiksna ili montažna oprema za raspršivanje tvari za onesposobljavanje ili nadražujućih tvari koja obuhvaća veliko područje.

Na temelju informacija koje je primila Komisija moguće je razlikovati krajnje korisnike u područjima kaznenog progona, znanosti i zdravstvene skrbi (u bolnicama i za veterinarsku upotrebu) i krajnje korisnike koji su zaštitarska i trgovačka društva.

Prilog 6. sadržava sažetak informacija o prijavljenim krajnjim korisnicima odobrenog izvoza 2019. koje se dostavljaju Komisiji.